

GAZETA LWOWSKA.

Z dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 50 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercyja w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacyje są wolne od opłaty pocztowej.

PRENUMERATA

na GAZETĘ LWOWSKĄ z DZIENNIKIEM URZĘDOWYM i PRYWATNYM wynosi
od 1. września do ostatniego grudnia 1861.

dla miejscowych . . . . . 4 zł. } waluty austr.
dla zamiejscowych z przesyłką pocztową . . . . . 5 zł. }

Przesyłki (franco) odbiera Kantor Gazety Lwowskiej, ulica Nizsza Ormiańska Nr. 347.

PRZEGLĄD.

Monarchya austriacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Holandya. — Włochy. — Niemce. — Rosya i Królestwo Polskie. — Grecya. — Turcya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

Monarchya Austriacka.

Rzecz urzędowa.

C. k. Dyrekcya finansów krajowych we Lwowie mianowała w drodze przeniesienia z Węgier w stałym charakterze: poborcami podatków trzeciej klasy poborcę podatków *Henryka Albrechta Alberticza* i kontrolora urzędu podatkowego *Alexandra Sabatowicza*, a kontrolorem urzędu podatkowego trzeciej klasy oficyała urzędu podatkowego *Tomasza Dobrowolskiego*.

Lwów, 13. września 1861.

Sp.awy krajowe.

(Posiedzenie izby panów dnia 23. września)

Posiedzenie rozpoczęło się o godzinie 11¹/₄. Na ławce ministeryalnej pp. hrabia Rechberg, baron Mecsery i radca sekcyjny Rizey.

Prezydent odczytuje interpelacyę barona Wasilka-Seretzky'ego do ministeryum stanu względem politycznych stosunków Bukowiny i czy ministeryum stanu poczyniło już rozporządzenia, by uregulować stanowczo rząd krajowy i ustalić funkcyę szefa kraju.

Baron *Lichtenfels* odczytuje jako sprawozdawca raport komisji wysokiej izby o projekcie ustawy względem postępowania ugodnego przy zawieszeniu wypłaty protokołowanych firm handlowych i przemysłowych i wyświeca w dłuższej mowie powody, które skłoniły komisję odstąpić znacznie od przyjętych w izbie deputowanych zmian projektu rządowego.

W debacie jeneralnej biorą udział tylko hrabia *Leon Thun* i baron *Lichtenfels*. Pierwszy upatrując w wielkiej różnicy zdań między uchwałą izby deputowanych a wnioskiem komisji izby panów co do §. 35 projektu ustawy wysokie znaczenie tego paragrafu, przedkłada wniosek, ażeby wysoka izba rozpoczęła specjalną debatę tym paragrafem. Baron *Lichtenfels* sprzeciwia się temu, ale wniosek hrabi Thuna, poparty dostatecznie, przyjmuje izba znaczną większością; poczem rozpoczyna się specjalna debata od paragrafu 35go, i sprawozdawca przedstawia motywa komisji co do tego paragrafu.

W loży dziennikarskiej był obecnym pan Garnier-Pagés.

(Instrukcyja w sprawie reorganizacyi komitatowych. — Doniesienia z Wenecyi.)

Instrukcyja dla c. komisarzy i nadzupanów w sprawie reorganizacyi komisji komitatowych, jest następującej osnowy:

Rozwiązanie komitatów następuje za każdym razem na mocy wyższego rozporządzenia, którego wykonanie porucza się nadzupanowi lub c. komisarzowi. W ostatnim razie czynności urzędowe nadzupana zawieszają się chwilowo, albo nadzupan zostaje całkowicie oddalony z urzędu, jeżeli postradał zaufanie rządu. Urzędnicy komitatowi są jednak obowiązani pod własną odpowiedzialnością pełnić tak długo urzędowe swe czynności, dopóki każdy z urzędników nie odda wybranemu lub mianowanemu swemu następcy urzędowych pieniędzy, aktów i t. p.

Nadzupan organizujący lub kr. komisarz ma moc w razie potrzeby suspendować czasowo pojedynczych urzędników, lub ich całkiem ze służby oddać.

Gdy przy zmianie terażniejszych stosunków nie można trzymać się instrukcyi zasadniczej wydanej dla nadzupanów, iż nie ma w niej ściśle określonej granicy pomiędzy władzą nadzupanów a

udziałem i prawami wyborców, iż następnie gdy prawo wyborcze ułożone było w roku 1848, a od czasu jak podstawy konstytucyi węgierskiej zostały rozszerzone, ani prawo wyborcze z roku 1848 ani dawniejszy sposób wyborców nie da się już zastosować, zaczęło stało się niezbędną koniecznością poczynić tymczasowo i na wszelki wypadek tylko do najbliższego sejmku odpowiednie rozporządzenia, nadzupan organizujący lub kr. komisarz ma starać się uzyskać pomoc kilku umiarkowanych i posiadających zaufanie publiczne mężów, którzy byliby w stanie dać potrzebne co do stosunków miejscowych wyjaśnienie i nadzupana lub komisarza wesprzeć swą radą.

Wydział, którego członkowie posiadają równe prawo i równy głos, utworzony będzie z osób powołanych podług skali podatkowej, spłacających najwięcej podatku, i z obranych reprezentantów gmin.

Pod podatkiem służącym za modłę ma się rozumieć całą sumę podatków, wpisanych do książeczki podatkowej. Po ułożeniu listy opłacających podatek mieszkańców komitatu, będą wypisani z tego kolejno opłacający największą kwotę podatkową (tymczasowo i do dalszego doświadczenia najmniej 50 a najwięcej 200 osób) jako członkowie wydziału bez wszelkiej różnicy religii i stanowiska obywatelskiego, i należy ich zapytywać z osobna, czy chcą używać swego prawa czy nie, w miejsce tych, którzy nie przyjmują uczestnictwa w wydziale, będą podług wysokości kwoty podatkowej wypisywani nowi członkowie tak długo, aż się zbierze potrzebna liczba. Więksi właściciele gruntów, którzy nie mają stałego mieszkania w komitacie, lub dla innych ważnych przyczyn nie mogą być osobiście na zgromadzeniu, mają prawo ustanowić jednego z swych pełnoletnich synów, swego fiskala lub naczelnego urzędnika swoim zastępcą do uczestnictwa w wydziale.

Znajdujący się w komitacie gminy biorą udział w czynnościach wydziału podług obszaru i ludności komitatu za pośrednictwem czterdziestu, trzydziestu lub dwudziestu deputowanych.

Postanowienie odnośnego sposobu wyborów pozostawia się nadzupanowi lub komisarzowi królewskiemu.

Z gmin mogą być tylko ci obierani do wydziału, którzy mieszczą w komitacie.

W ogóle muszą członkowie wydziału liczyć skończonych 24 lat wieku i być nieposzlakowanego charakteru.

Na posiedzeniach wydziału mają głos członkowie wydziału i urzędnicy.

Posiedzenia wydziału są publiczne; słuchaczy mają mieścić się na galeryi lub innym przeznaczonym do tego osobnem miejscu.

Na miejsce przeznaczone do obrady nie może nikt przychodzić, tylko ci, którzy podług punktu 12. mają prawo głosu.

Jeźliby prezydent nie mógł zachować postanowienia punktu 12. lub niezdolał przeszkodzić mieszanemu się słuchaczy, ma publiczność wydać lub w razie potrzeby zamknąć posiedzenie.

Przy restauracyi należy się co do wszystkich urzędów, które podług zwyczaju komitatowego w dawniejszych czasach zależały od wyboru, na mocy dawnego prawnego zwyczaju ternowa kandydatura nadzupanowi i król. komisarzom.

Urzędników, których podług starego zwyczaju komitatowego mianował dawniej nadzupan, ma i teraz — z uwzględnieniem ich zdolności i powszechnego słusznego życzenia — mianować nadzupan lub komisarz królewski.

Mianowanie sług komitatu przysługują nadzupanowi lub komisarzowi królewskiemu.

Wybór odbywa się większością głosów; do głosowania mają prawo członkowie wydziału i wybrani już urzędnicy.

W większych i ludniejszych miasteczkach, które mają uregulowany magistrat, może komitat za przyzwoleniem kr. węgierskiego Namiestnictwa nadawać wybranym wyższym urzędnikom miejskim wszystkie te prawa, jakie posiadają sędziowie ławnicy; w takim

razie stanowi miasto powiat ławniczy, a przełożony urzędnik miejski jest obowiązany wypełniać w sprawach publicznych obowiązki sędziego ławniczego.

Nadzupan i król, komisarz są obowiązani przedstawiać tak członkom wydziału, jako też urzędnikom, że nieodzownym ich obowiązkiem jest czuwać nad pokryciem potrzeb państwa i utrzymaniem armii, i że dlatego ci urzędnicy tak długo, dopokąd przyszłe prawodawstwo nie ureguje tej kwestyi, obowiązani są pomagać tak przy exekwowaniu podatków, jako też przy odstąpieniu rekruta.

Co do tych punktów, które niniejszem nie zostały zmienione, należy trzymać się instrukcyi wydanych dla nadzupanów i król, komisarzów.

Zaleca się surowo król, komisarzom, ażeby nie dozwolali w niczem naruszać powagi swojej, i w tym względzie przestrzegali wszystkich tych rozporządzeń, które wydane zostały wystanym dla dochodzenia wykroczeń król, komisarzom.

Po skończonej organizacyi komitatu będzie albo dawny nadzupan przywrócony do swej godności, albo też mianowany nowy nadzupan.

— Do *Triest*. *Ztg.* piszą z Wenecyi pod dniem 20. września: Odkąd pochwymano agentów zagranicznych stowarzyszeń rewolucyjnych, i tu, równie jak w Padwie, Weronie i Udine przytrzymano, a mianowicie odkąd policya wysledziła, kto robi petardy, ustały wszelkie demonstracye. Wenecya nie tylko zupełnego używa pokoju, lecz owszem jest bardziej ożywiona jak kiedy.

Napływ cudzoziemców jest bardzo znaczny tego roku, prawie wszystkie hotele przepelnione; Wenecyanie we własnym interesie unikają wszystkiego, coby im zaszkodzić mogło.

Ameryka.

(Wyprawa generała Butlera. — Dążności separatystów.)

Nowy Jork, 3. września. Ekspedycja pod rozkazami generała Butlera i kommodora Stringham złożona z dziewięciu parostatków i niejakiej liczby okrętów żaglowych, która dnia 26. sierpnia z fortu Monroe wypłynęła na morze, bombardowała dnia 28. i 29. sierpnia dwa przez insurgentów przy zawijaniu do Hatteras wzniesione szanice, i nie utraciwszy ani jednego z swoich ludzi, zmusiła je poddać się bez wszelkiego warunku. Zabrano 45 oficerów i 665 podoficerów i szeregowców, 24 dział, około 1000 karabinów, tudzież znaczne zasoby amunicyi i prowiantu i kilka tytoniu i bawełna naładowanych okrętów. Jednak ta zdobycz jest jeszcze najmniejszą rzeczą. Główną rzeczą jest to, że przez zdobycie tych dwóch fortów zamknięto najważniejszą część północnej Karoliny, i uzyskano podstawę działania dla wpadnięcia do tego państwa, w którym dziesięć tysięcy lojalnych obywateli czekają tylko na wylądowanie fedaracyjnego korpusu armii, ażeby się znowu do unii przyłączyć.

Wychodząca w Savannah w Georgii gazeta: Republikanin z Savannah podaje mowę wiceprezydenta tak zwanych skonfederowanych stanów pana Stephens, która miał w tym mieście w obec wielkiego tłumu zgromadzonej ludności. Mowa ta jest jednym z najważniejszych dokumentów odnoszących się do charakterystyki nowego związku. Smiałość i otwartość, z jaką nowy prezydent skreśla zasady konstytucyi i wykazuje jej różnicę od konstytucyi dawnych stanów zjednoczonych, jest dowodem, do czego dąży nowy związek i okazuje bez ogródki o co właściwie chodzi w tej kłótni, po wielekroć w mylnem wystawianej świetle. Mowa ta zresztą bardzo świetna pod względem oratorskim rozszerza się szczególnie nad temi ustępami konstytucyi co podległy zmianom, a przechodząc następnie do sprawy niewolnictwa, co jest właściwym stanem dla czarnych w naszym składzie społeczeństwa. To było bezpośrednią przyczyną zerwania i obecnej rewolucyi. Jefferson przewidział, że to będzie skała, o którą rozbije się dawny związek stanów zjednoczonych. Miał słusność. Co przeczuwał, stało się dziś rzeczywiście prawdą. Nie wiedzieć jednak, czy pojmował tę wielką zasadę, na której opierał się i dotąd opiera związek. Główną jego myślą i tych wszystkich mężów stanu, co mieli udział w pisaniu dawnej konstytucyi było, że niewolnictwo afrykańskie sprzeciwia się prawom natury, że niesprawiedliwością już w samej zasadzie, społecznem, moralnem i politycznym złem. Nie umieli zaradzić temu złemu, lecz powszechne było przekonanie ówczesnych mężów stanu, że instytucya ta musi być z czasem prędzej później całkowicie zniesiona. Chociaż nie wyrażono tego w konstytucyi, ale to było główną myślą ówczesną. Wprawdzie zabezpieczyła konstytucya wszelkie rękojmie i pomimo powszechnego przekonania ówczesnego, nie można się zaliczyć na konstytucyę. Lecz przekonanie tamto jest z gruntu mylne, iż polega na przypuszczeniu równości ras. To jest błędem z gruntu. Na tej zasadzie rząd zbudowany jakby na mieliznie, upadł gdy powstała burza. Nasz nowy rząd zasadza się wprost na przeciwną ideę, jego podstawa, jego kamieniem węgielnym jest ta niezachwiana wielka prawda, że czarny nie jest równy białemu człowiekowi, że naturalną i moralną koniecznością dla nich jest niewolnictwo, to jest podporządkowanie niższej rasy pod władzę wyższego rządu. Nasz rząd jest pierwszym w świecie, który się oparł na tej wielkiej fizycznej, filozoficznej i moralnej prawdzie. Jak wszystkie wielkie prawdy tak i ta zwolna się rozpowszechniła. Nie jeden z słuchaczy przypomni sobie, że przed niewiele dniami prawda ta jeszcze nie była powszechnie uznana. Nie dalej jak przed 20 laty dawne przesady oślepiły wszystkich. Dziś zwiemy podobnie oślepionych fanatykami. Lecz

fanatyzm pochodzi z wady umysłowej z błędnego rozumowania. Jest to rodzaj obłąkania. Społeczeństwo nasze silnie stoi na swej zasadzie, a nie wątpię, że wkrótce cały świat ucywilizowany uzna i przyjmie naszą zasadę. Kamień ten, który odrzucili przez pierwi twórcy budowy, dziś stał się kamieniem węgielnym naszej nowej budowy.

Słowa te nie potrzebują żadnego objaśnienia, dodaje *Pr. Z.*: Świat ucywilizowany pierwszy raz dowiedział się z tych słów, że ma odrzucić główne prawdy polityczne i społeczne, filozoficzne i zasady nauki chrześcijańskiej, te wszystkie rezultaty dwudziestowiekowego rozwoju swej cywilizacyi jako mylne, i ma się zacząć uczyć prawdziwej cywilizacyi od amerykańskich wyznawców zasady niewolnictwa.

Hiszpania.

(Wyprawa na Meksyk. — Stan rzeczy w Meksyku. — Otwarcie kolei barcelońskiej. — Wolność niewolnikom na ziemi hiszpańskiej.)

Madryt, 18. września. Ministeryalna *Correspondencia* powiada, że generał Serrano umocowany jest mianować dowódcę korpusu meksykańskiego. To pewna, że komendę nad eskadrami ekspedycyjną obejmie Rubalcaba. Korpus hiszpański ma otrzymać, jak pisze *Patrie*, 5000 piechoty, która wyląduje w październiku pod Vera Cruz, i wyruszy wprost na Meksyk.

Listy z Meksyku donoszą, że stan rzeczy w tym kraju nie może trwać długo, i interwencyi wojsk obcych oczekują tam jako nieodzownej konieczności. „Jesteśmy — pisze korespondent hiszpański — prawie w takim samym położeniu, jak mieszkańcy Syrii w czasie ostatnich walk Druzów z Maronitami. Tak zwane stronnictwa klerykałne i demagogiczne posuwają się do ostateczności; pierwsze reprezentują żywioł konserwacyjny, a drugie popierając postęp liberalny nie ulęknęłyby się nawet najszykaradniejszej anarchyi.“

Barcelona, 19. września. Przy otwarciu kolei Król pierwszy przejechał całą linię z Barcelony do Saragossy, która wynosi 366 kilometrów. Na wszystkich stacyach w Katalonii i Aragonii tłumy ludu gromadziły się powitać Króla. Towarzystwu budowy kolei żelaznych życzył szczęścia, i oświadczył, że wszelkimi siłami będzie się starał przyspieszyć połączenie kolei barcelońskiej z koleją Pampeluna-Bilbao i madrycką. Dodał, że koleją Pampelunską także sam pierwszy raz pojedzie, i że w ciągu roku 1862 otwarte będą koleje z Bilbao i z Madrytu do Saragossy.

Zasadą rozporządzenia, ogłoszonego w gazecie madryckiej, które marszałek O'Donnell przesłał generałnemu kapitanowi Portorico, jest, że wszelki niewolnik, który stąpi na ziemię hiszpańską, będzie wolny nawet bez zezwolenia swego dawnego pana.

Anglia.

(Wiadomości bieżące. — Oznaczenie dyskontu.)

London, 20. września. Kilku oficerów angielskich przedsięwzięło dostać się do Indyi na Chiny i Tybet, lecz przedsięwzięcie to nie powiodło się pomyślnie.

Nadeszły ostatnimi czasy bardzo pomyślne wiadomości o odkryciu nowych kopalni złota w Nowej Szkocyi.

Okręt „Great Eastern“ przybił do portu w Queenstown mocno uszkodzony po burzy, którą przetrwał na morzu.

— Dyrektorom banku przedłożyli koledzy, jak słyhać, plan, jakby odmienić sposób oznaczenia dyskontu. Jeżeli ten plan się utrzyma, tedy skutki dla targowicy pieniężnej są nie do obliczenia. Dotychczas było zwyczajem, że zmiany w dyskoncie wykonywane były tylko na czwartkowym posiedzeniu dyrektorów. Cokolwiekby wielkiego i znacznego mogło zajść od piątku aż do przyszłej środy, dyrekcya banku i stopa procentowa nie zwały na to bynajmniej aż do czwartku. Długie lata utrzymywał się ten zwyczaj, i aż w ostatnim półtora roku zdarzyły się wypadki, że dyrekcya banku nagłona czasem odbywała także w innych dniach nadzwyczajne posiedzenie, ażeby swą stopę procentową podnieść lub zniżyć. Nadmieniony plan zmierza do tego, ażeby bank modyfikował każdego dnia swą stopę procentową stosownie do okoliczności, i zawiadamiał publiczność każdego poranku plakatem na swoim biurze o każdymczesnym stanie swej stopy procentowej. Jest to pomysł, który od dawna w dziennikach i w świecie finansowym ma swoich zastępców. Rychlej lub później musi być mniej więcej zmodyfikowanym. Dzień, w którym to nastąpi, będzie bardzo ważny dla wszystkich targowicy pieniężnych.

Francya.

(Król holenderski spodziewany. — Wiadomości bieżące. — Kwestya graniczna z Brazylją. — Układy celne. — Kolonia Cayenny. — Osady w Kochinebinie.)

Paryż, 20. września. Jak donosi *Patrie*, przyjedzie Król holenderski 15. października do Compiègne i zabawi pięć dni.

— Papież oświadczył w ostatniej alokucyi swojej, że niepodobna układać się z bezbożnym nieprzyjacielem, i w błędzie są ci, którzy to przypuszczają.

— *Indép. belge* zaprzecza, że Król pruski przybywszy do Compiègne dnia 5. października wieczorem, odjedzie zaraz nazajutrz. Lecz, dodaje *Indépendance*, byłoby to za mało czasu na odwiedziny królewskie, zdaje się więc, że w tej mierze nic jeszcze nie postanowiono ostatecznie. Wiadomo, że Cesarz Napoleon trzy dni zabawił w Baden.

Wspomina także dziennik rzeczony, że hrabia Bernstorff będzie towarzyszył Królowi pruskiemu w podróży do Francyi; w końcu

zaprzecza pogłosce, jakoby Król miał zamiar udać się do St. Cloud, i nadmienienia, że tam, ile się zdaje, przygotowywano apartamenty jedynie w nadziei przybycia Króla holenderskiego.

— Zaczęto znów układy z Brazylią względem kwestyi spornej co do linii granicznej Guyany francuskiej, która to kwestya od 100 lat jest w zawieszeniu.

— *Monitor* podaje dekret cesarski względem traktatu co do zniesienia cła na Elbie zawartego w Hanowerze 22. czerwca 1861.

— Według ostatnich wiadomości stan kolonii Cayenne jest pomyślny. Rolnicze kolonie karne w Saint Laurent i St. Louis założone niedawno udają się jak najlepiej. Niektórzy przestępcy, którzy odznaczają się pracą i dobrem sprawowaniem, otrzymali pozwolenie żenienia się i osiedlenia na gruncie. Myny złota w Gyaunie czynią nadzieję obfitego plonu.

— Rząd zwraca szczególniejszą uwagę na osady w Kochinchinie, i chce mieć z nich punkt centralny rozległych operacji na wschodzie. Ze wszystkiego widać zamiar wyposażyć je w ten sposób, aby mogły utrzymywać się samodzielnie, chociażby związek z krajem macierzystym na czas dłuższy przerwany został. Załoga Sajgunu, która pierwsiastkowo wynosiła 2000 żołnierza, ma wkrótce liczyć 3500 ludzi, a to piechoty, artylerji i konnicy. Pan Girette, jenerałny inspektor poselstw cesarskich, ma 25go b. m. udać się do Kochinchiny i Chin, gdzie ma objąć urządzenie statków parowych pomiędzy Francją a wschodem.

Holandya.

(Otwarcie sesji stanów jeneralnych.)

Dnia 16. b. m. Jego królewska Mość zagał nową sesję stanów jeneralnych. W mowie tronowej dotknęło nadzwyczajnego wylewu wody, na który zeszłej wiosny ucierpiało wiele okolic Holandji, oddano podziękowanie i uznanie nie tylko Holendrom, którzy przyczynili się złagodzić nędzę, i nagrodzić wielkie straty, ale zarazem żywemu współczuciu, które objawiało się w Europie i po za jej granicami. Dalej mówiąc o stosunkach z zagranicą wyraził Król zapewnienie pokoju; z Belgią zawarto traktat względem regulacji Mozeli, formalności, które tamują stosunki międzynarodowe usuwa się coraz więcej. Armia i flota otrzymały pochwałę i zapewnienie, że sumy przeznaczone na obronę kraju sumiennie użyte zostaną; od ogłoszenia ustawy dla wojska narodowego, gorliwie przygotowuje się ustawa względem straży gminnych. — Następnie nadmieniono, że położenie posiadłości zamorskich jest w ogólności dobre; wprawdzie nieszczęście dotknęło niektóre okolice (przyczem była sposobność poznać jak ścisły związek jednoczy kolonie z krajem macierzystym) wprawdzie powstanie w południowej i wschodniej części Borneo nie jest jeszcze stłumione, jednak z ufnością można poglądać w przyszłość; ustawa dla Indji zachodnich względem zniesienia niewolnictwa, będzie zaprowadzona. — Dalej przeszedł Król do spraw wewnętrznych. Chociaż stan warsztatów okrętowych jeszcze się nie polepszył, handel jednak nie podupadł wcale. Chociaż zamieszki północno-amerykańskie w ogólności szkodliwy wpływ wywarły na handel, jednak przywóz, wywóz, i przewóz wzrastają ciągle. Żniwa, z jednym tylko wyjątkiem, okazują się pomyślne. Projekt do ustawy znieść dziesięciny, będzie przedłożony, podobnie względem sztuki lekarskiej. Wystawa przemysłowa w północnej Holandji, dała oczywiście dowody postępu w przemysle. Ustawa dla szkół elementarnych okazuje się dobrą, ustawa dla szkół średnich będzie niebawem gotowa. Prace koło budowy kolei żelaznych tak już daleko postąpiły, że znaczna część sieci będzie w przyszłym roku gotowa. Naprawa rozerwanych grobli, i wsparcie powiatów, które w skutek wylewów poniosły straty, pociągnie za sobą znaczne wydatki. Na wzór ustawy zasadniczej o stosunku między kościołem a państwem, będą przedłożone projekta do ustaw o zniesieniu prawa rozdawać urzęda w kościele reformowanym, co dotąd przysługiwało państwu, i o pensjach duchownych. Nowa organizacja sądowa później dopiero będzie mogła nastąpić. Stan skarbu państwa jest dobry, podczas gdy indziej zaciągają pożyczki bezustanku, Holandya umarza długi swoje. Dochody są odpowiednie. Ustawa względem administracji dóbr koronnych będzie przedłożona, podobnie projekt do rewizji taryfy celnej przywozu i wywozu.

Włochy.

(Reorganizaeya w administracji. — Doniesienia z Neapolu.)

Sardynia. Trudności, które prezydent ministrów napotyka teraz w polityce zagranicznej, są małe w porównaniu z pracą, której wymaga reorganizaeya nowej administracji. Chociaż od czasu jak Minghetti wystąpił ciągle pracuje się nad tem, tak mało jednak zrobiono, że zdaniem turyńskiego korespondenta gazety kolońskiej wszystko co donoszą o nowych urządzeniach można uważać za wiadomości przedczesne. Organizacja ministerjum spraw wewnętrznych ma być przeprowadzona na zasadach całkiem nowych; co jest dotychczas, pochodzi z czasów królestwa sardyńskiego, które zbyt było małe, aby ministrowi wolno było miało troszczyć się o każda drobnostkę i postępować dowolnie. Zmieniły się granice państwa i system więc musi być zmieniony. Prowizoryczne ustawy administracyjne Minghettego napotyka na nieprzewidziane przeszkody. Parlament przyzwolił je naówczas, gdy nikt nie przypuszczał jeszcze, że namiestnictwo zostanie zniesione. Dzisiaj niepodobniestwem jest, z zachowaniem wszelkich praw konstytucyjnych stoso-

wać te ustawy do prowincji, które dotąd podlegały namiestnikom. Namiestnictwo neapolitańskie ma być zniesione z dniem 1. października, zdaje się jednak, że w obec terażniejszych stosunków, termin przedłużony będzie.

Neapol. Według doniesień z Neapolu d. 14. b. m. powiadło się jenerałowi Pinelli wprowadzić na powrót wypędzone władze piemonckie w Colla, Castelpagno i kilku innych miejscach w Bene-wencie. Natomiast powstanie trwa ciągle w Taburno, Matese i Gargano nad granicą państwa papieskiego. — Podobnie i w Kalabrii nie zaraz jeszcze można się spodziewać uspokojenia rozruchów. Z innych części nadechodzą ostatnimi czasy wiadomości nieco pomyślniejsze; a dzieuniki włoskie zaczynają znów, jak to już czyniły wielokrotnie cieszyć się przepowiadając bliski koniec wojny. Jestto, pisze *Allg. Ztg.*, toż samo zapoznanie prawdziwego stanu rzeczy, jaki nie raz się już powtórzył, wiodąc zawsze do mylnych nadziei. Uczynione od czasu anexyi doświadczenia powinnyby skłonić rząd, aby raz już odstąpił od zamiaru zatrzeć pomatu ze szczętem wszelki ślad odrębności, lecz przeciwnie, aby uwzględnił uświęcone wiekami staroneapolitańskie tradycje, historye i obyczaje tego ludu całkiem odmiennego od Piemontanów. Tym tylko sposobem dała by się zwolna pokonać wzrastajaca z każdym dniem coraz bardziej nienawiść ku Piemontanom. Lecz rząd daleki od tej właściwej drogi, posyła tam coraz większe siły wojskowe, chcąc przemocą przywrócić spokój, zwinąć namiestnictwo, i uczynić Neapol prowincją piemoncką. Dosyć tu zmieniło się namiestników i urzędników, nierozumiejących bynajmniej miejscowych stosunków. Może powiedzie się jenerałowi Cialdini oczyścić chwilowo kraj z powstańców walezących pod białą chorągwią, lecz niechęci nie zdoła wykorzenić zarazem. Wszelka wojna domowa, chociażby powstańców zwano bandytami, pozostawia w zwycięzonych głęboką, długotrwałą nienawiść, która aby przytłumić, potrzeba mieć zawsze w pogotowiu siłę zbrojną.

Niemcy.

(Rada ministerjalna w Koblenji. — Osteplowanie wexłów. — Wiadomości bieżące.)

Berlin, 20. września. Wszyscy tu obecni ministrowie wczoraj wieczorem udali się pospieszonym pociągiem do Koblenz, gdzie Jego królewska Mość otworzy posiedzenie rady. Przybędzie tam także baron Patow z Biaritz i hr. Berustorff z Londynu.

— W ministerjum finansów pracują obecnie nad projektem nowego osteplowania wexli za pomocą marek. Słychać, że rozporządzenie to ma się jak na teraz rozciągać tylko do wexłów wystawionych za granicą. Nie można jednakże wątpić, że z czasem dobrodziejstwo to i do wexłów krajowych będzie rozciągnięte.

— Z okazji uroczystości koronacyjnych w Królewcu, spodziewają się w Prusach amnestyi, lecz tylko dla tych przestępców, których kara nie przenosi sześciu tygodni więzienia lub pięćdziesięciu talarów.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Doniesienia z Warszawy. — Uniform studencki. — Stosunki włościańskie.)

Warszawa. *Gazeta sżłaska* podaje kilka szczegółów do wypadków, które zaszły w Warszawie w d. 17. b. m. Szczegóły te przedstawiają rzecz w gorszym świetle, jak pierwsze wiadomości. Gdy pospólstwo wywierało zaciekleść swoją na sklep Wedela, wystąpiło wojsko na plac i aresztowało pewną liczbę chłopców, którym jenerał Chrulew kazał dać w zamku po 50 plag z zapewnieniem, że powtórnie przy zaburzeniu schwytań, powtórnie ukarani zostaną. Kilku chłopców zbiegło przed wojskiem do pobliskiego kościoła Kapucynów; strażnik policyjny udał się tam z żołnierzami, aby ich aresztować, w tem tłum pospólstwa rzucił się na urzędnika i tak go pobił, że oto musiał przyjąć ostatni sakrament. Taki sam los spotkał także drugiego policyanta. Mydlarza Gundlacha policya obroniła przed wściekłością pospólstwa; ustawiono wojsko na ulicy, i tę zamknięto. Kilkakroć razy przy odgłosie bębnow czytano ludowi rozkaz rozejść się, a gdy to nie pomogło, rozpedziło go wojsko podniesionymi kolbami. Mimo tego, tłumy stały w pobliżu do późnej nocy. Inne napady mniej niebezpieczne miały miejsce na ulicy długiej, na Krakowskim przedmieściu i na Nowym świecie. Na ulicy marszałkowskiej znieważano nawet oficerów sztabowych, za jednym z nich pewien młody człowiek rzucił kamieniem, uwięziono go za to lecz po dwóch godzinach był już wolny.

Petersburg, 17. września. Cesarz rozporządził pod dn. 9. sierpnia, że uniform studencki ma być zniesiony, i dozwolił rok czasu do zużycia sukni uniformowych.

— Według doniesień urzędowych powtarzały się rozruchy włościańskie jeszcze w sierpniu w guberniach: grodzieńskiej, kowieńskiej, mohilewskiej, mińskiej, kałuskiej, kijowskiej; tambowskiej i riazkańskiej. W dwóch pierwszych guberniach rozruchy te ograniczyły się tylko w obrębie kilku posiadłości i w ogóle były nieznaćne. We wszystkich prawie guberniach stosunki są już według przepisów urządzone i zmiana ta wszędzie okazuje się pomyślną. W ogóle mianowicie przy wyborach włościanie wybrali ludzi zdolnych i znakomitych, z jednym tylko wyjątkiem. Natomiast bardzo pomatu ppostępują układy z dziedzicami. Włościanie nie są łatwi do zgody; zacem projekta dziedziców, muszą według przepisu być przedkładane wyższej instancyi co bardzo wiele czasu zabiera. Gdzie zgoda przyszła do skutku, tam chłopci przenoszą zawsze dawać obrok, niżli pozostać przy pańszczyźnie.

Grecya.

(Zamach na życie Królowej.)

Student, który dnia 18. b. m. wieczorem uczynił zamach na życie Królowej nazywa się Dosios. Strzelił do Królowej o trzy kroki z pistoletu, gdy wracała konno z przejazdki.

Turcyja.

(Doniesienia z Syrii.)

Depesza z Syrii pod dn. 12. b. m. donosi, że komisya europejska wyjechała z Bejrutu do Deir-El-Kamar. Ma się zająć w tem mieście sprawą zaległego wynagrodzenia chrześcianom strat poniesionych w rzezi.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Zagrabie. 23. września. Na wczorajszym tajnem posiedzeniu sejmu krajowego przyjęła izba projekt adresu komitetu co do zasady. Dziś toczyła się na tajnem posiedzeniu debata specjalna, przyczem uchwalono tylko kilka zmian stylistycznych.

Tryest. 24. września. Podług wiadomości gazety tryestyńskiej dopuścił się zamachu na Królowę grecką uczeń gjanazyalny w wieku 17 lat, nazwiskiem Aristides Dosios. Jego ojciec Konstanty Dosios, mąż wielce poważny, był dawniej jeneralnym sekretarzem w ministeryum spraw wewnętrznych. Jeden z braci Aristidesa umknął niedawno do Włoch, i służy w armii piemontkiej w randze oficera.

Paryż. 23. września. *Monitor* donosi, że Król pruski ma przyjechać 6. października do Compiègne. Zdaje się, że o tym samym czasie spodziewany jest inny jeszcze Król w Compiègne.

Turyń. 23. września. *Opinione* pisze: Podług telegramu z Florencyi skonfiskowano w Postigliole pod Castiglione della Pescaja statek naładowany bronią i amunicją. Mówią, że ta broń miała być potajemnie sprowadzona do Umbryi i użyta do zamachu na prowincye papieskie.

Medyolan. 23. września. *Persceveranza* donosi z Turyngu z 22go: Pogłoska stanowczego nieporozumienia między Cialdinim i rządem centralnym jest bezzasadna, czem zbija się zarazem wiadomość podaną w *Pays* co do bliskiego ustąpienia Cialdiniego, którego miejsce mieliby zająć panowie Fanti i Villamarina.

Z **Neapolu** donoszą temu dziennikowi z 21go: Dziennik urzędowy oznajmia, że banda Maltanów i Hiszpanów, która wylądowała pod Catoną, zmuszona została do ucieczki.

Bruchsal. 23. września. Becker odwołał dawne swoje zeznanie; utrzymuje, że tylko dla pozorów wykonał zamach, by wywrzeć wpływ moralny, a przez pomyłkę wziął pistolet ostro nabity. Dziś oświadcza, że obrał sobie Orsiniego za wzór i spodziewa się po swoim czynie takich samych skutków. Jego zeznania zdają się być zawile.

W nocy. Ogłoszony właśnie wyrok przysięgłych uznaje Beckera winnym dokonanego zamachu morderczego na osobie Króla pruskiego i zaprzecza jego nieudolności umysłowej. Trybunał sądowy skazał go na dwudziestoletnie więzienie w domu poprawy, którego pierwsze 9 lat mają być zamienione w Gletnie odosobnione więzienie, i na wydalenie z kraju. Obzałowany słuchał wyroku z uśmiechem.

Berna. 23. września. *Bund* potwierdza nieprzyjazne usposobienie rządu francuskiego ku Szwajcaryi.]

Wiadomości handlowe.

Lwów. 25. września. Na naszym dzisiejszym targu były następujące ceny: męc pszenicy (80 S) 4 zł. 40 c.; żyta (76 S) 3 zł. 19 c.; owsa (45 S) 1 zł. 40 c.; hreczki 2zł. 90 c.; kartofli 1 zł. 15 c.; — cetnar siana 1 zł. 18 c.; okłotów 1 zł. 10 c.; — sąg drzewa bukowe 13 zł., sosnowego 11 zł. wal. austr.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 24. września.

Hotel rosyjski: PP. Costaki Aga Grz., z Jas. — Orłowski Ant., z Kobylney. — Hr. Dunin Stanisław i August, z Głęboki. — Łodyński Stanisł., z Milatyna. — Hr. Golejowski Koro, z Krzywezy. — Hr. Jabłonowski Antoni, z Rawy.

Hotel europejski: Wszelaczyński Kaj, z Kupezye. — Hr. Choloniowski, z Rosyi. — Moszczański Kar., dr. med., z Sanoka. — Tysarski Felix, z Martynowa starego.

Zajazd Leszczyńskiego: Katyński St., z Grodowiec. — Janecki Wiktor, z Ostrożec. — Zakrzewski Józef, z Podhajczyk.

Zajazd podolski: Czernyński Michał, z Brozdowiec.

Pod kolej żelazną: Łodyński Ign., z Paclowa

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 24. września

PP. Baznia Mik., do Rosyi. — Sierakowski Wład, do Podbereza. — Bogucki Tom., dziekan, do Oleska. — Abancourt Ksaw., do Lówczy. — Wolański Erazm, do Czarnokowiec. — Hr. Dzieduszycki Wład., do Jezupola. — Hr. Dzieduszycki Alex., do Izidorówki. — Karkowski Apol., do Klimkowiec. — Czerniakowski Lada Józef, do Kopiaczki. — Rewakowski Józef, c. k. porucz., i Lederhofer Fr., c. k. lek. pułk., do Stryja. — Konopacki Mac., do Dulib. — Pawlikowski Miecz., do Medyki.

Sposzczenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 24. września 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	324 63	+ 13 6	75 1	połud.-zach.	sł. pochmurno
2. god. po poł.	324 46	+ 17 8	51 6	"	"
10. god. wiecz.	324 20	+ 13 4	75 2	"	"

T E A T R.

Dziś opera niem.: „**Wilhelm Tell.**“ Piąty występ gościnny pana Younga.

Kurs lwowski.

Dnia 25. września

	gotówka		towarem	
	zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	6	40	6	48
Dukat cesarski	6	43	6	52
Półimperyal zł. rosyjski	11	5	11	25
Rubel srebrny rosyjski	2	13	2	17
Talar pruski	2	4	2	7
Polski kurant i pięciopolówka	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	79	60	80	60
" " " m. k. za 100 zł.	83	60	84	60
Akcje gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	150	—	152	—
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne	65	50	66	50
5% Pożyczka narodowa	80	—	81	—

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 25. września.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 80.70. Metaliki po 5% za 100 zł. 67 25; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacje indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Galicyi —; Bukowiny —; Akcje Banku narodowego sztuka 759.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 123.40; niższo-austr. towarzystwa eskontowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty —. —. Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 135.50. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.48, dukaty ces. pełnej wagi —. korony —, półkorony —. Srebro 135.—.

KRONIKA.

(Pożar.) W miasteczku Krukienicach w obwodzie przemyskim wszczął się 15. b. m. z nieostrożności pożar i zniszczył 43 domów, a 45 budynków gospodarskich z całym zasobem zboża. Szkoda wynosi do 18.000 zł. w. a.

(Przypadek Lewiatana.) O nieszczęściu, któremu uległ „Great Eastern“ w podróży do Ameryki, następujące nadeszły szczegóły: Opuścił Liverpool d. 10. b. m. z 400 podróżnymi i cięższym jak zwykle ładunkiem. Ostatnie podróże, które odbył pomyślnie, zjednały mu szczególniejsze zaufanie, prawie wszystkie miejsca pierwszego rzędu były zajęte — Początek podróży był pomyślny; w przeszły czwartek (d. 12.), na 280 mil morskich na zachód od przylądka Cap Clear, powstała straszliwa burza, i oderwała obydwa koła szufliaste. — Wkrótce potem zламаł się ślup od steru, drąg żelazny 10 cali średnicy mający, a z tej przyczyny, już nie można było kierować okrętem. Od wieczora czwartkowego, do godziny południowej w niedzielę miał się okręt po rozhukanem morzu. Opony jego już z tej już z owej strony dotykały wody; podróżni gwałtownie padali na ziemię, wszystkie meble tłukły się w kawałki. Podróżni szukali ratunku w modlitwie, a 2 dni i 3 nocy oczekiwali rychło okręt zatonię. Z pokładu górnego wszystko wleciało w morze, znaczna część rzeczy przepadła, 2 krowy dostały się do pokoju kobiet, 20 do 30 osób poniosło rany, częścią ciężkie, każda godzina przyczyniała przerażenia. — W niedzielę wieczorem udało się nareszcie osadzić ster, z pomocą którego, jakoteż

szruby, która okręt posuwała z chyżością 9 węzłów na godzinę, wrócił z nim kapitan do Cork. Przedwczoraj o godzinie 3 po południu ujrano z brzegu banderę sygnałową, na znak ten parowiec „Adrice“ wypłynął, i przywlokł nieszczęsny statek za sobą. — O godzinie 9 wieczorem, na milę przed wejściem do portu Cork, zarzucił kotwicę gdzie podróżni wybawieni nareszcie zostali z przestachu i cierpień. „Great Eastern“ uda się zapewne do Liwerpoolu dla naprawy.

(Bardowie indyjs y.) W Guzerat w Indyach jest pewien rodzaj bardów (Bhat), którzy utrzymują się ze spiewu i jałmużny, a są zarazem astrologami i kapłanami domowymi. Ten rodzaj poetów od niepamiętnych czasów nie płacił podatków. Ale rząd angielski ujrzał się zniewolonym nałożyć na nich podatek dochodowy. Każdy z nich ma płacić rocznie 4 do 6 rupii. Kill a miesiąc nadaremnie zanosili petycje przeciw temu naruszeniu przywilejów, rząd postanowił nareszcie zapomocą wojska egzekwować podatki. Tych, którzy się bronili sztyletami, rozbito. Inni w liczbie 200. własną ręką kaleczyli się i kluli, zlorzeczając poborcem, aby krew niewinna na ich głowy spadła. Nawet kobiety i dzieci bardów nżywały przeciw sługom policyjnym zemsty tego samego rodzaju, bryzgając na nich krwią. Nie łatwo było uspokoić zaburzenie. Wiele ludzi poci obojej straciło życie, wiele odniosło ciężkie rany.